UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Pontificij iuris, Contractuum, seu Dispositionum inter viuos materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CC.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96504

Visual Library

ri, & obligari concludit per tex. in l. 1. §. eſt aũt. ff. de exercit. cum ſimilibus ibi per eũ allegatis. Nec obſtat d. l. fi. quia in caſu illius tex. non contraxit, ſed ſolum ſtipulationem fecit, ſeu melius epiſtolam continentem uerba enunciatiua de præterito, quo caſu in dubio non uidetur illud facere animo ſe obligandi, ſed ad fidem in ſe oſtendendã. At in caſu noſtro Laurentius contraxit, & uerba promiſſionis, & obligationis exequutiua cõcepit in pſona ſua diſpoſitiuè de pſenti, nõ enunciatiuè de pterito, ergo ipſe dr̃ ex tali promiſſione obligari. Secũdo hoc confirmo ẽt ex dictis Bal. ibi in d. l. fi. qui dicit, ꝙ illa uerba ẽt enunciatiua de præterito, in alio, quã in inſtitore, cõtractũ conſtitutæ pecuniæ inducerent. l. quidam. & ibi glo. ff. de conſtitu. pecun. Sed non apparet, hunc Laurentium fuiſſe inſtitorem domini Iacobi, nec ab eo huic negotio mutuando præpoſitũ fuiſſe, ergo ex uerbis etiã enũciatiuis de præterito obligari potuiſſet. Magis igitur ex uerbis diſpoſitiuis de pñti in perſona ſua cõceptis, qualia fuerunt in caſu nr̃o, & in dictis chirographis, obligari potuit. Tertio facit id, qđ uoluit Bal. in rub. C. de conſtitut. pecun. in 3. col. quẽ refert, ac ſequitur Alex. in d. l. fi. ff. de inſtit. qui dicũt. d. l. fin. hr̃e locũ, ut inſtitor non obligeť in caſu illius tex. qm̃ ipſe ſolum confeſſus fuit pecuniã debitã eſſe, & non promiſit illam ſoluere, nã ſi eã promiſiſſet, abſq; dubio fuiſſet obligatus ad ſoluere, ẽt finito officio inſtitoris. Sed ĩ terminis noſtris Laurẽtius promiſit ſoluere abſq; exceptione aliqua, ergo ſe ad ſoluendũ dicitur obligaſſe ẽt finito officio caſu, quo ut ĩſtitor cõtraxiſſet. Quarto † adduco tex. not. in l. ei qui. §. alioquin. C. qđ cũ eo, ubi ſi cũ libero homine agente rẽ alicuius, qui illius nomine ſe intromiſit, contraxi, mutuam pecuniam fortè illi et cõtemplatione domini ſui mutuando, & is mihi et nomine domini illam reſtituere promiſit, ego contra dominũ agere nõ poſſum, niſi in duobus caſibus, uel ſi probetur, pecuniã in dñi utilitatem uerſam fuiſſe, uel dominũ ratũ habuiſſe, alioquin ago cõtra illũ, qui mecũ ꝯxit, ut eſt ibi tex. quẽ Bar. inquit eſſe benè notandũ pro iis, qui mutuãt factoribus aliquorũ, ut non poſſint ꝯ dominos agere, ſed cõtra ipſos factores, niſi in caſibus pdictis, & ibi doct. Bal. & alii uolentes nũtium teneri, quando formã mandati non ſeruauit. Si ergo tanquã nuntius abſq; mandato nomine domini agendo ipſe tenebitur, quãto magis ille, qui aliter nomine alicuius ꝯhit, non tanquã nũcius, ſed uerba promiſſionis, & obligationis exequutiua in pſona ſua concipiẽdo, debebit teneri per pdicta, & argu. no. p glo ſin. & ſcrib. in d. l. ſi pupilli. §. 1. ¶ Et reſpõdendo allegatis ſupra in contrariũ, licet ex pmiſſis reſpõſio patefiat, nõ obſtat primũ, qa Laurentius nõ ꝯxit, neq; pmiſit, ut ſimplex nuncius, nec ut nudus miniſter, ſed potius ut principalis, non. n. cõcepit uerba obligationis, ſeu promiſſionis, & ꝯctus in perſona domini Iacobi, ſed in pſona ſua: quo caſu nõ diciť nuncins, nec nudus miniſter, ut uolũt gl. Bal. & oẽs in d. l. multum
6 intereſt. Præterea † ad hoc, ut quis dicatur nũcius, & ut ipſe nõ obligetur, ex quo eſt nuncius, debet cõſtare de mãdato domini, q ipſum conſtituerit nuncium, ut eſt gl. in l. 1. ff. de contrahen. emp. Alex. in l. qui Romæ. §. callimachus. ff. de uerb. oblig. Bal. in c. 1. §. ſi ſeruũ, per quos fiat inueſtitur. in uſu feudo. & in l. 1. quæſtio. C. de cõfeſ. & ſentit expreſsè idẽ Bal. in d. l. ei qui ſeruo. §. alioquin. Sed in caſu noſtro de mãdato aliquo nõ cõſtat, itẽ Laurentius non ꝯxit, ut nuncius, ut ſupra, ergo &c. Secũdo non obſtat. d. l. fi. ff. de inſtit. qa ſupra illi textui reſponſum fuit. Præterea ĩ caſu noſtro benè conſiderãda ſunt uerba promiſſionis,
7 & obligationis, nam † Laurentius dixit, quas pecunias promitto nomine dicti domini Iacobi ſoluere certo tpe abſq; exceptione aliqua, ex quibus uerbis cũ non conſtet de mandato aliquo ipſi Laurẽtio facto, Laurẽtius uidetur non tãquã nuncius, nec tãquã pcurator, ex quo non habuit mandatũ per pdicta, ſed tanquã ex promiſſor, & interceſſor p domino Iacobo ſe obligaſſe, & interceſſiſſe, qm̃ tm̃ eſt dicere, promitto nomine Titij, quantũ eſt dicere, pmitto ſoluere pro Titio, ut colligitur ex uerbis Bartoli, quẽ alii ſequuntur, in l. 1. §. nunciat. ff. de noui operis nũciatio.
8 Sed † ſi dixiſſet, promitto pro domino Iacobo, abſq; dubio fuiſſet obligatus tanquã expromiſſor, & interceſſor domini Iacobi arg. no. in l. in perſonã. §. 1. ff. de pactis. gl. in auth. de fideiuſ. in §. 1. Ioã. de Imo. in l. pẽ. ff. de pto. ſtipu. quẽ ẽt refert Alex. in l. ubi aũt. §. illud. ff. de uerb. obli. ꝙ ſi dico, promitto pro Titio, quoad effectum uideor ut fideiuſſor promiſiſſe, ſed quoad uerba dicor ut principalis obligatus ſecundum Alex. ibi, ergo apparet dictũ Laurentium teneri, & abſque aliqua exceptione ad ſoluendum obligatum eſſe. Et ita breuiter iuris eſſe exiſtimaui. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Dominus poſt moram commiſſam, et pęnam incurſam canonem ab emphyteota recipiens pœnam caducitatis remiſiſſe cenſetur.*
Quod declaratur num. 18.

2 *Creditor poſt moram iam commiſſam, ex qua ſibi ius aliquod uel pœnæ, uel alterius rei erat acquirendum, ſortem debitam, uel eius partem recipieus, moram, & pœnam per debitorem incurſam illi remiſiſſe cenſetur.*
Niſi cum proteſtatione, & reſeruatione iuris ſui receperit, nu. 7. & 11.
Et quando illud uerum ſit. num. 13. & 18.

3 *Mora, & pœna iam commiſſa etiam per ſimplicem interpellationem poſtea factam dicitur remiſſa, atque ſublata, & num. 6.*
Et quando hoc procedat. num. 13. & 22.

4 *Creditor ſi recipiat ſortem, & ab illa debitorem liberet cum proteſtatione, & reſeruatione iuris ſuper intereße, an cenſeatur remiſſum intereſſe, & num. 19. & 21. ubi declaratur.*

5 *Et quid de pœna, quam etiam petendi ius ſibi reſeruaſſet, & numero 19.*

6 *Mora, & quælibet pœna à debitore commiſſa per ſolutionem, uel promiſſorem de ſoluendo poſtea de uoluntate, & conſenſu creditoris factam tollitur, & remittitur, & num. 13. & 22. ubi hoc declaratur.*

7 *Pœna conuentionalis iam incurſa non cenſetur remiſſa per creditorem poſtea partem ſortis recipientem, ſaluo ſibi iure in reſiduo, quod modo, & forma in inſtrumẽto cõtentis ſolui debebat.*

8 *Indefinita etiam in contractibus æquipollet uniuerſali,*

9 *Maximè, quando ita de mente contrahentium aliqualiter cõſtaret.*

10 *Verba generalia comprehendunt ea, quæ ſunt de acceſſorijs, & appendicibus principalis.*

12 *Creditor poſt moram à debitore commiſſam prorogans ei terminum ad ſoluendũ ſortẽ non remittit pœnam, & moram iam commiſſam, ſed ſolum de nouo committendam impedit, & num. 15.*

13 *Mora, omniſque eius effectus, & conſequenter pœna quando per receptionem ſortis, aut interpellationem debitoris poſtea factã remiſſa cenſeatur, & quando ſecus.*

14 *Creditor poſt moram debitoris ſortem recipiendo non remittit pœnam conuentionalem, quando in ea fuit appoſita clauſula rato manente pacto.*

16 *Idem, ſi recepiſſet ſortem cum clauſula ſaluo iure ſuo.*
Et quid abſque illa clauſula.

17 *Pęna peti, & exigi in ſolidum poteſt, etiam ſi principalis obligatio pro parte tantum non adimpleatur.*

19 *Intereße, & pœna conuentionalis quoad illorum remiſſionem per receptionem ſortis, quando differant, & quando conueniant, et de uno ad aliud rectè arguatur.*

20 *De pœna quando iudicatur idem, quod de intereſſe.*

23 *Debitor ad euitandam moram debet tempore conuento pecuniam offerre, & ſoluere, uel ſaltem deponere abſque eo, quod creditor, qui inueſtire tenebatur, offerat, & habeat inueſtituram.*

EPITOME.

Creditor poſt moram à debitore cõmiſſam, ac pœnam conuentionalem incurſam, ſi partẽ ſortis principaliter debitæ recipiat, & ab illa debitorẽ liberet, ſaluo ſibi iure in reſiduo, quod reſiduũ ſolui debet modo, & forma in tali inſtrumento contentis, pœnã in dicto inſtrumento contentam, & iam incurſam remiſiſſe non dr, quin & illam petere, ac exigere ualeat.

CONSILIVM CC.

AN per illa uerba, quibus domina Iunipera Minum à ſupraſcriptis libris ſexagintaquinque, & ſolidis tribus, ut ſupra ſolutis abſoluit, & liberauit, ſaluo ſibi iure in reſiduo, quod reſiduum ſolui debet modo, & forma contentis in inſtrumento rogato per ſer Baptiſtam &c. cenſeatur ipſi Mino remiſſa pœna conuentionalis iã cõmiſſa, & quam tpe ſolutionis prædictæ iam Minus incurrerat, Remiſſa utique prima facie uideretur ar-
1 gumento eorum, † quæ dicuntur de domino, q poſt moram commiſſam, & pęnam incurſam ab emphyteota canonem debitum recepit, quia pœnam caducitatis remiſiſſe cenſetur ad no. per glo. & doct. in c. potuit. extra de loca. Specu. in tit. de loca. in §. nunc uerò aliqua. uerſi. 23. & ſequuntur legiſtæ communiter in l. 2. C. de iure emphyt. poſt glo. ut ibi per Cyn. Sali. Butrig. Alberic. & alios, & habetur per Alex. in l. 2. in prin. ff. ſi quis cautio. Secũdo, quia ex quo domina Iunipera poſt moram commiſſam, ac pœnã incurſam partem ſortis debitæ recepit, uidetur moram, & pę-
2 nam, omnemque eius effectũ remiſiſſe, nam † quando creditor, cui ius aliquod uel pœnæ, uel alterius rei erat ex mora acquirendum, poſt moram iam commiſſam, & ſic poſt ius ſibi ex mora acquiſitum recipit ſortem debitam, uel eius partem, per huiuſmodi receptionem cenſetur moram, & pœnam per debitorẽ incurſam illi remiſiſſe, ut eſt tex. notabilis in l. de lege. §. poſt diem. cum l. ſeq. ff. de lege commiſſo. Qui-
3 nimmò † per ſimplicem interpellationẽ factam poſt moram commiſſam mora, & pęna dicitur remiſſa taliter, ꝙ omnis effectus moræ cenſetur ſublatus, ut eſt tex. in l. æmilius. ibique Bartol. & alii poſt gloſam. ff. de minoribus. Tertio quamuis dubium ſit an creditor recipiendo ſimpliciter ſortem cũ reſeruatione iuris ſui ſuper intereſſe ui deatur remittere intereſſe, qa plures docto & fortè magis communiter tenent illud eſſe remiſſum ratione tacitæ uoluntatis, ſeu tacitæ remiſſionis per tex. ĩ l. fi. ff. de eo, qđ certo loco, uel uerius ſaltem ex iuris neceſſitate intereſſe dicitur eſſe remiſſum, non obſtante proteſtatione, & reſeruatione intereſſe per tex. in l. centũ capuæ in fi. ff. de eo,
4 quod certo loco, & in l. 4. C. depoſiti. tamen † quãdo creditor recepit ſortem, & ab illa ſorte ſoluta debitorem abſoluit, ac liberauit, ẽt cum proteſtatione, & reſeruatione iuris ſuper intereſſe, abſque dubio nõ obſtante illa proteſtatione, & reſeruatione cenſetur intereſſe remiſſum, ut amplius peti non poſſit, ut uoluit Petrus, quem doctores communiter ſequi uidentur in d. l. fin. ut ibi per Bar. Pau. de Caſt. & alios, ergo
5 † ex identitate rationis idem dicendum eſt etiam in pœna cum illa ſoleat loco intereſſe apponi, ut eſt tex. in §. fi. Inſtitu. de uerbor. obligatio. & l. fin. ff. de prætor. ſtipul. cum ſimilibus. Sed in caſu noſtro domina Iunipera creditrix recepit partẽ ſortis à Mino debitore, illumque ab ea parte ſortis ſolutæ abſoluit, & liberauit, ergo pœna debet dici remiſſa per rationes Petri, de quibus in d. l. fi. quamuis expreſsè, & ſpecificè ſibi ius petendi pęnam reſeruaſſet. Hoc igitur magis dicendum eſt in caſu noſtro, in quo expreſsè non reſeruauit ſibi ius ſuper petitione pœnæ, ſed in reſiduo, per quam reſeruationem uidetur ſolum reſeruatum ius in reſiduo ſortis, non autem in pœna, ut uidetur inferri ex uerbis inſtrumenti. Vel ſaltẽ negari põt, quin dubium ſit, an ex huiuſmodi ꝓteſtatione ac reſeruatione uoluerit reſeruare ius ſuũ in reſiduo ſortis tantum, an uerò etiam in pęna. Concludendum eſt ergo, ꝙ non dicatur in caſu noſtro ius exigendi pœnam reſeruatum. Præterea & ultimo Minus creditor in caſu, de quo agitur, poſt moram, & ſic poſt incurſum pœnæ de uoluntate, & conſenſu creditricis promiſit ſoluere Antoniomariæ de Capranica [illegible] ipſius dominæ Iuniperæ creditricis libras [illegible]
6 ta, ut in inſtrumento apparet, † per quã promiſſionem factam mora, & quælibet pęna debet intelligi remiſſa, ſicut per interpellationẽ debitori factã poſt moram dicitur remiſſa mora, & pęna, ut eſt tex. cum glo. ibique Bar. & alij ĩ d. l. ęmilius. ſi enim ſimplex interpellatio de ſoluendo hoc operatur, ut ibi, quanto magis hoc debet operari ſolutio, ſeu promiſſio de ſoluendo facta poſt moram, cum interpellatio fiat ſolum ad effectum ſolutionis. l. ſi ex legati cauſa. cum ſimilibus ff. de uerb. oblig. iuncta auth. multo magis. C. de ſacroſanct. eccleſ. & C. de epiſcopis, & clericis. Si ergo ſic dicitur ſublata, & remiſſa mora, & pœna, ſequitur, ꝙ ea amplius ſine noua interpellatione committi nõ potuit in d. l. ſi ex legati cauſa. l. ſi mora in principio. ff. de uſucapio. iuncta l. lecta. uerſi. ſed ſi non ſortis. ff. ſi cert. peta. ubi pœna ſine mora non committitur, ueluti etiam habetur per Bar. in l. qui ſine. ff. de neg. ge.

¶ Præmiſſis tamen non obſtantibus, contrarium eſſe uerius puto, ꝙ ex receptione partis pecuniæ principaliter debitæ creditor in caſu noſtro pœnam eiuſque
7 effectum remiſiſſe non dicatur, quoniam † ex quo creditor partem illam ſortis ſimpliciter non recepit, ſed ſaluo iure in reſiduo, quod reſiduum ſolui debebat modo, & forma contentis in inſtrumento rogato per ſer Baptiſtam, & ſic cum proteſtatione reſeruationis iuris ſui, ex hoc uidetur quodcunq; reſiduum debitum fuiſſe ipſi creditori reſeruatum, ex quo generaliter, & indefinitè ius in reſiduo fuit reſeruatum, quia ita pęna erat debita tempore receptionis illius partis pecuniæ, ex quo iam dies uenerat, & ceſſerat, ſicque mora erat commiſſa, ſicut reliquum ſortis; & ideò appellatione reſidui pęna quoque cõtinebatur, quæ tunc pariter erat debita, & iam cõmiſſa, nam dicendo indefinitè in reſiduo perinde eſt, ac ſi dictum
8 fuiſſet in omni reſiduo, cum † indefinita etiam in contractibus æquipolleat uniuerſali, ut uoluit Bald. in l. fin. C. quæ res pignori obliga. poſ. Et quamuis alij contradicant, quòd in contractibus indefinita æqui-
9 polleat uniuerſali, tamen † fatentur ſaltem, quod æquipolleat, quando aliqualiter de mente contrahentium conſtaret, ut uoluit Aretin. allegando Bal. & alios in l. ſtipulatio iſta. in principio in ſecundo notabili. ff. de uerborum obligation. Sed in caſu noſtro conſtat de hac mente contrahentium, quæ [illegible] colligitur iuxta ea, quæ habentur in l. labeo in uerſicu. idem tubero. ff. de ſuppellectil. legat. quod appellatione reſidui reſeruati uoluerint etiam pęnam complecti, quia conuentum fuit, quòd Minus debitor eſſet abſolutus, & liberatus à ſupraſcriptis libris ſexagintaquinque ſolutis, ergo non à quantitate etiam pœnæ non ſolutæ. Item facta fuit abſolutio à dictis libris ſexagintaquinque ſolutis, ſaluo eius uidelicet dictæ dominæ Iuniperæ iure in reſiduo, quod reſiduum ſolui debet modo, & forma contentis in dicto inſtrumento rogato per ſer Baptiſtam. In eo autem inſtrumento ponitur modus, & forma ſoluendi

non

non ſolum ſortem, ſed etiam pœnam incurſam, ergo ſub reſidui appellatione dicitur etiam cōprehēſa pę na, quæiam per moram ipſius Mini debitoris erat commiſſa, & debita. Præterea † dicit Bal. in c. quia nō niſi de reſcrip. per d. l. fi. C. quæ res pign. oblig. poſſ. q̄ ſub uerbis generalibus ueniunt, & comprehendun tur, quæ ſunt de acceſſorijs, & appēdicibus princi palis. Sed pœna dicitur de appendicibus, ergo ſub his uerbis generalibus ſaluo iure in reſiduo non modo ſors, ſed etiam pœna comprehendetur. Et quamuis creditor recipiendo ſortem ſimpliciter uideatur pœ nam remittere, ut ſupra in prin. dictum fuit per no. in d. c. potuit. cum ſim. tamen † ſecus eſt, quando illā re cepit cum proteſtatione, & reſeruatione iuris ſui ad pœnam, ut ibiq; omnes. in d. c. potuit. habetur per Alex. in prin. in fi. uerb. ff. ſi quis cautio. Spec. in titu. de ſolu. §. nunc uerò aliqua. in uerſi. 25. & per Bar. & omnes in l. 2. C. de iure emphyteo. ergo in caſu no ſtro, in quo non ſimpliciter liberauit, nec ſimpliciter recepit, ſed ſaluo iure ſuo, ut ſupra, creditor per libe rationem, & receptionem factam de dictis libris ſe xaginta quinque debitorem à pœna debita liberaſſe non dicetur. Et ad propoſitum noſtrum optimè facit tex. ibi que Bart. & alii. in l. cum ſtipulatus. ſim mihi à

12 proculo. ff. de uerb. obli. ubi † ſi creditor poſt moram contractam, & ſic poſtquam debitor moram incurrit, terminum ad ſoluendum ſortem debitori proroga uerit, ex hoc non dicitur pęnam ipſi debitori remiſiſ ſe, quia prorogatio termini non tollit morā, nec eius effectum, & conſequenter nec pœnam iam commiſ ſam, ſed ſolum impedit pœnam de nouo committē dam. In caſu itaque noſtro receptio huius partis pecu niæ, & ſortis non dicetur moram purgaſſe, nec opera ri, q̧ pœna iam commiſſa dicatur remiſſa, & quin pe tia exigi poſſit, cum ipſo iure per lapſum temporis fuerit ita commiſſa, q̧ eius purgationi non ſit lo cus, ut eſt tex. ibiq; Bar. Alex. & alij. in l. ſi quis maior. C. de tranſact. & in c. querelam. & ibi Bal. extra de iu reiuran. Præterea † licet quis poſt moram recipiendo totam ſortem, uel eius partem, aut interpellando de bitorem cenſeatur moram, omnemq́ue eius effectū, & conſequenter pęnam remittere, ut eſt tex. in d. l. de lege. §. poſt diem. cum l. ſeq. l. commiſſoriæ. & ibi ha betur. C. de pactis inter emptorem, & uenditorem, & d. l. Aemilius. tamen hoc eſt uerum, quando alterum tantum cum effectu debebatur, quia unum tantū ef fectualiter peti poterat, & non utrunq; , nā recipiēdo ſortem, ſeu eius partem, uel poſt moram interpellādo debitorem circa illud, quod principaliter debebatur, creditor, hoc eſt illi, quod ſibi ex mora debitum factum fuerat, renūciare uidetur, ueluti pōt exemplificari in caſu iurium prędictorum in pacto legis cōmiſſorię, quando res uendita fuit certo pretio ſoluendo certo tempore cum pacto, q̧ ſi pretium tunc non fuerit ſo lutum, res uendita ſit inempta, ac reſtitui debeat, ſi. n. poſtea pretium ſuo tempore ſolutum non fuerit, res ex ſtipulatione moræ deberi : & ideò ſi uenditor poſt moram pretium recepit, aut ſuper illo emptorem in terpellauit, moram, & id, quod ratione moræ petere poterat, remiſiſſe cenſetur, & hoc ex eo, quia in caſu moræ ipſi emptori cum effectu alterum tantū, & nō utrunque debebatur, ut in dictis iuribus. Secus uerò, quando in caſu moræ debebatur utrunq; uidelicet & debitum principaliter, & id, quod ratione moræ deberi cœptum fuit, ut eſt pœna, quia tunc creditor poſt mo ram recipiendo ſortem, uel eius partē, ſeu debitorem ſuper ſorte interpellando, non dicitur pœnam, ſeu id quod ratione moræ debetur, remittere, immò debi tor per interpellationem ſibi poſt morā factam dici tur magis contumax, ut notabiliter declarat Ale

xan. limitando d. l. Aemilius. & not. ibi per Bar. & in l. cum procurator. §. 1. in fi. 2. col. ff. de noui operis nun ciatio. At in caſu noſtro Minus debitor poſt morā cū effectu tenebatur ad utrunq; uidelicet ad ſortem, & ad pęnam iuxta ea, quæ habentur in l. qui fidem. cum ibi not. ff. de tranſact. quoniam pęnam fuit promiſſa toties, & rato manente pacto, & cōtractu, & ſic rema nente obligatione ſortis, ut in inſtrumēto obligatio nis ſcripto per dictum ſer Baptiſtam cōtinetur, ergo D. Iunipera creditrix poſt moram Mini, & ſic poſt cō miſſam pęnam recipiendo partem ſortis non dēt di ci pęnam remiſiſſe, & ad propoſitum in terminis no ſtris facit id, quod uolunt Bar. Pau. de Caſt. & commu niter alii in d. l. fi. in ultim. col. ff. de eo. quod certo lo co, ubi quęrunt, an creditor recipiēdo ſortē poſt mo ram debitoris pęnam remittat, & diſtinguūt per plu

14 ra membra, & inter alia conſiderant, q̧ † in pęna con uentionali ſi dictum fuit rato manente pacto, ex quo pęna uenit iure actionis, & obligationis, pęna non di catur remiſſa p̄ receptionē ſortis iuxta ea, q̄ habētur

15 in l. qui fidem. ff. de tranſactionibus. Præterea † ut di cit gloſa ultima, cum qua Bar. & alteri pertranſeunt, in d. l. cum ſtipulatus. ſim mihi à proculo, ſi poſt mo ram prorogetur tempus ſolutionis, & promiſſionis, pęna non dicitur remiſſa, quando utrunque cum effe ctu exigi poterat, puta ex pacto. Secus, ſi alterum tan tum, & faciunt no. per Specul. in titu. de arbitris. in §. ſequitur. de quibuſdam col. 21. in uerſi. ſciendum. qui

16 inquit, q̧ † ſi creditor poſt moram receperit pecuniā principaliter debitam ſaluo iure ſuo, poterit etiā to tam pęnam integraliter, & cum effectu exigere, quā do pęna fuiſſet adiecta, & p̄miſſa rato manēte pacto: ſecus ſi ſimpliciter abſque illa clauſula pęna adiecta, & promiſſa eſſet, nam ea ſolum peti poſſet catenus, quatenus ſortem excederet, ſeu plus eſſet in pęna. At in caſu noſtro pęna fuit promiſſa rato manēte pacto,

17 ergo &c. Et † ad hoc, ut pęna non poſſit in ſolidum pe ti, & exigi, non ſufficit principalem obligationē pro parte adimplere, ut eſt tex. in l. 4. §. ſi is, qui duplum. & in l. 5. §. ſi ſortem. ff. de uerborum obliga. In caſu autē noſtro ante, quàm Minus dictas libras ſexagintaquin que dominæ Iuniperæ ſolueret, principalem obliga tionem pro parte aliqua non adimpleuit, & quoad to tam ſortem promiſſam moram incurrerat, ergo pę na contra ipſum fuit in ſolidum, ſeu in totum com miſſa. ¶ Et ſequendo cōcluſionem traditam ſupereſt reſpondendum adductis ſupra in contrarium, quæ li cet ex præmiſſis ſublata uideantur, tamen, ut de ueri tate clarius conſtet, ſpecialius illis breuiter reſponde bo. Non obſtat itaque primum, q̧ creditor per rece ptionem ſortis cenſeatur moram, & pœnam remitte

18 re per notata in d. c. potuit. cum aliis, quia † illud pōt procedere, quando ſimpliciter recepiſſet, ſecus ſi cū proteſtatione, & ſaluo iure ſuo per allegata ſupra in primo fundamento. Nec illa reſeruatio iuris in reſi duo dēt intelligi in reſiduo ſortis tātum, & nō pœnę, quia ut ſupra declaraui, contrarium eſt uerius maxi mè ex not. per Specul. in loco prælallegato. Præterea creditor recipiendo ſortē, uel eius partē dicitur pęnā remittere, quando pęna fuit ſimpliciter promiſſa in caſu contrauentionis, ſecus, ſi rato manēte pacto, ut per plura dictum fuit, & ex his reſponſum eſt ēt addu ctis ſecundo loco ad fauorem Mini debitoris. ¶ Non obſtant ēt illa, quæ uoluit Bar. in d. l. fi. ff. de eo, quod certo loco in pen. col. de intereſſe, quod quando cre ditor recipiendo ſortem debitam liberat debitorē à ſorte, ſaluo iure ſui intereſſe, nō pōt intereſſe peti, ſed dr̄ iuris neceſſitate remiſſū, ut uoluit Petrus, quē re fert Bar. in d. l. fi. quia reſponderi poteſt ex mente Bar

19 toli, & aliorum ibi, quòd † aliud eſt in pęna conuen

tionali,quæ ex conuentione, & ſic iure obligationis,
& actionis debetur,& non ex legis diſpoſitione ex of
ficio iudicis , ſi.n. pœna in caſu ꝯuentionis promiſſa
ſit rato manente pacto, debitor per receptionem ſor
tis , & liberationem eius à ſorte factã per creditorem
nõ liberatur à pœna , & ea exigi poteſt ad ea, quæ ha-
bentur.in d.l.qui fidem, & eſt de mente Bar. Pauli de
Caſt.& aliorum. in d.l.fi. & faciunt nota. per Spec. in
d.tit.de arbitr. in d.§. ſequitur de quibuſdã. Aliud eſt
intereſſe,quod nõ debetur iure obligationis,nec pe-
ti poteſt iure actionis,ſed ex officio iudicis mercena-
rio,quia creditor recipiendo ſortem,& liberando de
bitorem à ſorte ſaluo iure ſuo intereſſe,remittit inter
eſſe , qđ nõ poteſt peti , ſed iuris neceſſitate dicit̃ eſſe
remiſſum.d.l. centũ capuæ in fi.cũ ſimilibus : & ratio
diuerſitatis inter pœnam,& interſſe eſt ex mente Bar.
& aliorum. in d.l.fi.quia pœna debita ex conſenſu, &
volũtate partium per receptionẽ ſortis factam ſaluo
iure ſuo non remittitur , nam proteſtatio recipientis
impedit illud,quod ex ſua tacita voluntate,ſeu remiſ
ſione ueniebat,& non aliud, quod aliunde ueniebat
puta ex legis diſpoſitione , uel per officium iudicis.l.
atq; ſi quis.§. plerique.ff.de religio. & ſumptibus fune-
rum,& not.in l.alimẽta.C. de negotiis geſtis. Sed in-
tereſſe venit aliunde,quã ex uoluntate partium,uide
licet ex legis diſpoſitione,& officio iudicis,ideò pro-
teſtatio recipiẽtis illud reſeruare nõ poteſt,quia cum
debeatur per officium iudicis mercenarium iuxta l.
qui per colluſionem.ff.de actio.empt. officiũ iudicis
mercenarium,principali actione ſublata, non poteſt
ſubſiſtere. At pœna cõuentionalis peti põt, & debet̃
iure obligationis, & actionis, quæ per ſe poteſt ſubſi-
ſtere , actione , ſeu obligatione principali ſublata. Et
propterea in caſu, quo intereſſe deberetur ex cõuen-
tione partium,& ſic iure obligationis,& actionis,idẽ
dicẽdum eſſet de intereſſe, qđ de pœna, ꝙ ſi creditor
recepiſſet ſortem,& debitorem à ſorte ſoluta liberaſ-
ſet ſaluo iure ſui intereſſe,nõ diceretur tunc intereſſe
remiſſum,& peti poſſet,quia actio,& obligatio de in-
tereſſe per ſe poſſet ſubſiſtere, ut eſt de mente Bart.&
aliorum in d.l.fi.& hoc in caſu procederet argumen-
tum de intereſſe ad pœnã in caſu noſtro . Secus ſi in-
tereſſe ueniret,& peti poſſet ſolum per officiũ iudicis
mercenariũ.Et ideò qñ pœna eſt promiſſa,licet dicat̃
adiecta ad taxandũ intereſſe,& loco illius.d.§.fi.Inſti.
de verb.obliga.& l.fi.ff.de prętor.ſtipulatio.tamen ex
quo fuit debita ex conſenſu partium,& ſic iure actio-
nis debetur,aliud eſt in pœna,& aliud in intereſſe, ut
20 ſupra. Vel dicas † de pœna idem iudicari,quod de in-
tereſſe , ut pœna ad taxandum intereſſe dicatur adie-
cta, qñ fuit adiecta promiſſioni facti, ĩ qua ſui natura
ſuccedit obligatio ad intereſſe,ſi non fiat.l. ſtipulatio
nes non diuiduntur cum ibi not. ff. de verb.obli. & l.
ſi quis ab alio.§.fi.ff.de re iudicata. Sed nos ſumus in
caſu,quo fuit adiecta pœna obligationi dandi,in qua
non ſuccedit obligatio ad intereſſe,ſi non detur.l.ubi
autem in fi.ff.de verborum obligatio. cum ibi not.er
go &c. Præterea poteſt aliter reſponderi ex mente
Bartoli in d.l.fin. in finalibus uerbis , quòd etiam per
receptionem ſortis , & liberationem ſaluo iure ſuo
non dicatur remiſſum intereſſe,& conſequenter nec
21 pœna , quoniam † ex quo debitor ſoluens ſortem cõ
ſenſit ſuper intereſſe , ut poſſit intereſſe peti non ex
vigore officij iudicis, uel primæ actionis iam ſublatæ
per receptionem ſortis , & per liberationem, & abſo
lutionem factã , ſed noua actione præſcriptis uerbis ,
quæ oritur ex quodam facto, ſeu contractu innomi-
nato tempore ſolutionis celebrato , uidelicet libero
te à ſorte , hoc acto , quòd habeam intereſſe , ſeu pœ
nam , quæ ſuccedit loco intereſſe , ſeu , ut eſt in caſu
noſtro , omne reſiduum mihi debitum , etiam ſi
uens illi proteſtationi nõ conſenſerit,apparet,q
liberaui te ſoluentem , non liberaturus , ſi cre
me non poſſe intereſſe, uel pœnam ſoluere. Et
ab intereſſe ſis liberatus ſine cauſa, poſſum con
ne ſine cauſa agere , ut te in priſtinam obligatio
reponas,ut poſſim intereſſe petere. Verum q
intereſſe erat purũ,petitur ipſum principalit
ſo circuitu.l.ſi mulier.ff. de condic. ob cauſam, &
not. ĩ l.ſi quis accepto eod.tit.quæ uerba
pro reſponſione in caſu noſtro inſeruiunt. Vltimo
fundamento partis aduerſæ colligitur
22 ex prædictis,quoniã in caſu noſtro † ex q
fuit ius in reſiduo,dicitur ẽt reſeruatum
erat debita , & peti poterat iure actionis, et
conditio erat purificata per prædicta.Secundo
in d.l.æmilius.& in d.l.de lege.§. poſt diẽcum
procedunt , qñ alterum ſolum cum effectu
exigi poterat,quia eligendo poſtea illud,qđ pri
liter erat debitum,uidelicet ſortem,creditor p
illud, qđ erat debitum ratione moræ, cenſetur
ſiſſe.Secus ſi utrunq; poterat peti, & cũ effectu
ut eſt in caſu noſtro,quia tunc pœna nõ dicitur
ſa per receptionẽ ſortis , nec per interpellatione
ctam poſt moram,ut dictum fuit per not.per Alex.
d.l.cum procurator.§.1. cũ ſimilibus ſupra allegat
Præterea. d.l.æmilius & d.l.de lege.§.poſt diem cum
ſequen. & cum ſimilibus locum habẽt in pacto legis
cõmiſſoriæ ad tollendum morã eiusq; effectum pro
pter odium pacti legis commiſſoriæ, quod eſt ualde
odioſum iuxta ea,quæ habentur per Alex.in d.§.poſt
diem in apoſt.ad Bar. ergo ſecus erit in aliis. Adde
hæc procedere,qñ facta fuiſſet interpellatio, ſeu rece
ptio ſortis ſimpliciter,ſecus ſi cũ proteſtatione, ſaluo
iure &c.ut ſupra:& ita declarat Alberi. ĩ d.§.poſt diem
¶ Quoad illud verò,circa qđ dubitatur,an ad hoc, ut
Minus debitor in mora cõſtitueretur, fuerit neceſſe,
do. Iuniperam prius obtuliſſe inueſtituram de re ali-
qua tuta,& ſecura,prout ipſa pecuniã ſibi debitam in
ueſtire tenebatur, cõcludo hoc non fuiſſe neceſſe, ut
23 aliàs plenius dixi,& per plura demõſtraui,ꝙ † debitor
ad euitandam pœnam, & moram tenebatur tp̃e con
uento offerre, & ſoluere , uel ſaltem deponere pecu-
niam debitam,abſq; eo, ꝙ creditor, qui inueſtire te-
nebatur, offerret, & haberet inueſtituram: & hoc in
indiuiduo in terminis noſtris uoluit do. meus Soci. ĩ
ult. cõſ. uol.3.cuius verba cũ ſatis clara ſint, aliter nõ
refero. Et ita cõcludendũ eſſe exiſtimaui. Laus Deo.

S V M M AE.

1 *Aquilianæ ſtipulationis effectus, & uirtus, & quomodo*
matur.
2 *Liberatio, & abſolutio per aquilianã ſtipulationem facta*
ẽt ad incognita, incerta, & incogitata trahatur, &
3 *Incogitata , & incognita ut ſub verbis generalibus com-*
dantur, quid requiratur.
4 *Abſolutio , & liberatio generalis cum clauſula, quòd etiam ad*
non cogitata, & incognita extendatur. quando omnia
tata, quæ tunc ex cauſa de præterito deberi poterant, compre-
hendat, & quando non, & num. 10.
Et quid de doloſè, & ſcienter tacitis, & retentis, ſeu
numero 10.
5 *Iuramentum in abſolutione generali operatur , ut etiam ad*
tata extendatur.
Et quomodo hoc ſit uerum num.7.
6 *Iurans non contrauenire uidetur in genere cogitare de*
dio , per quod poſſet contrauenire.
7 *Iuramentum in dubio non trahi ad futura, nec ad incognita,*
incogitata quomodo procedat.
8 *Renunciatio iurium omnium, quæ etiam ad incognita extend*
fieri poteſt maximè cum iuramento, & quando.

Admini